

'Paris Proof-woningbouw alleen haalbaar met andere strategie'

Gepubliceerd: 21 feb. 2023

Is het energiebesparing wat de klok slaat? Ja. Moet dat anders? Absoluut, met niet alléén focus op de energetische kant, maar óók op grondstoffen en circulariteit. Het is nog maar net bekend dat het kabinet hier – na veel lobbyen door onder meer De Bouwcampus en Building Balance – interdepartementaal op in zal zetten. Atto

Harsta, transitie-manager bij De Bouwcampus, en Rob Haans, bestuursvoorzitter van de Alliantie, delen hun ervaringen en inzichten in dit opiniestuk.

De afgelopen tien jaar is veel gestuurd op energetisch verduurzamen en het bouwen en verbouwen van energiezuinige woningen. Dat was in het perspectief van dit decennium logisch; warmtevraag en energieverbruik moeten immers worden verminderd. Tien jaar geleden hadden we nog geen concrete (korte-termijn)-doelen zoals nu met onder meer het Parijs Akkoord. We zien echter dat we zo snel mogelijk een andere strategie moeten volgen als we binnen zeven jaar de gestelde CO₂-reductiedoelen willen halen. Niet sec focus op energiebesparing, maar óók op grondstoffen en circulariteit, oftewel een integrale CO₂-reductie-aanpak. Het is de gedeelde visie van Harsta en Haans. Zij lichten hun opinie toe in dit tweegesprek.

In de langverwachte kamerbrief 'Kabinet zet in op groener bouwen' [↗](#) van 23-12-2022 van minister De Jonge (VRO), minister Adema (LNV) en staatssecretaris Heijnen (IenW) wordt met veel van waar we hard voor hebben gelobbyd concreet aan de slag gegaan.

- Lees ook: Milieukosten warmtepomp jarenlang te laag ingeschat; bouwregels duurzaam huis onder druk

Transitiekanteling

Een transitiekanteling is 'either way' noodzakelijk; van primaire focus op energieverbruik van de woningvoorraad naar meer aandacht (en dus aanpassingen!) op onder meer grondstoffenverbruik en materiaalkeuze voor de nieuwe en bestaande woningvoorraad. Dat betekent nogal wat voor corporaties die 250.000 woningen moeten realiseren voor 2030.

Los van deze hoge aantallen en de daarmee gepaarde uitdagingen, weten we bijvoorbeeld ook dat – om de gestelde doelen te halen – we een aanzienlijk deel van de woningen biobased moeten bouwen. En we weten ook dat we het besparingspotentieel aan het begin van de woningbouw niet naar nul kunnen brengen; niet alleen vanwege techniek, het staat bovendien op gespannen voet met de haalbaarheid en doorlooptijden van de realisatie van de woningen.

“Over het algemeen is er veel aandacht voor energie en isolatie en er gaat al veel goed, maar de integrale CO₂-reductie blijft achter”

Er is nog een hele stap te maken bij organisaties om alles voor elkaar te krijgen. Maar, laten we eerst een kijken naar hoe we er nu voorstaan. We willen vaart maken en maken daarom gebruik van zoveel mogelijk inpassingsprojecten en conceptwoningen, ook weten we nieuwbouwwijken in rap tempo aan te sluiten op warmtenetwerken, warmtepompen en andere fossielvrije oplossingen. Daar ligt de primaire focus nu. We doen dat op energieverbruik goed met gebruik van normeringen. Bij renovatieprojecten is het niet altijd optimaal, daar schuilt het risico dat we over-isoleren omdat we – ook qua wetgeving – niet goed in staat zijn om het renovatieniveau te koppelen aan de energiebron (sommige bronnen zijn al neutraal, en dus niet nodig om maximaal te isoleren).

Daarbij is het belangrijk goed te kijken naar de verhouding tussen CO₂-emissies van isolatiematerialen en de aanpassingen in relatie tot het realiseren van de reductie en de snelheid van de reductie. Voor je het weet ben je CO₂ aan het besparen zonder dat je het werkelijk aan het besparen bent. We zijn veel ervaring aan het opdoen om de dingen die deugen op te schalen en afscheid te nemen van zaken die niet deugen.

Over het algemeen is er veel aandacht voor energie en isolatie en er gaat al veel goed, maar de integrale CO₂-reductie blijft achter. Soms zijn er goede oplossingen, maar is het tempo simpelweg te laag; bijvoorbeeld vanwege gebrek aan kapitaal, materiaal en mensen. En soms is de oplossing minder goed, maar gaat het om grote volumes, waardoor de totaalreductie weer positief uitpakt.

Ruimte bieden aan innovaties

En dan ten aanzien van materiaalgebruik en grondstoffen. We staan nog aan de vooravond wat dat betreft. Er is een groot bewustzijn, maar veel te weinig ervaring. Kritischer kijken naar grondstoffen, betekent ook ruimte bieden aan innovaties. Zo bestaan CO₂-arm beton en constructiematerialen van hout, maar de wet- en regelgeving waardeert het niet als zodanig en geeft zelfs minpunten ten opzichte van traditioneel beton. Dat is absurd, dit soort innovaties moet juist opgeschaald worden. Gelukkig is De Bouwcampus bij deze zaken betrokken – evenals bij het aanjagen van

de vervanging van staal en cement en gangbare isolatiematerialen in woningbouw door biobased materialen als hout en vlas.

De Alliantie is al langere tijd druk met hout- en industriële woningbouw. We hebben namelijk heel veel te doen als we op termijn het totale volume van de woningbouw naar circulair en biobased willen krijgen. Die druk resulteert erin dat we nu ook al in staat zijn om circulaire keukens en badkamers op te leveren en we maken tegelwanden van pet-flessen. Wanneer we slopen, wordt het materiaal bewust hergebruikt, zo kijken we creatief naar materialen, dat zit in toenemende mate in ons programma.”

“Het besef groeit dat we nú al zaken anders kunnen doen om de doelen te behalen”

We zien duidelijk twee bewegingen: Aan de ene kant zie je dat het energievraagstuk en de CO₂-besparing meer integraal worden aangepakt; er wordt gestaag gekeken naar zowel energie als materialen. Aan de andere kant zie je nu eindelijk de beweging ontstaan dat niet gekeken wordt naar een termijn van 60-75 jaar (want die ruimte om het uit te strijken is er niet). Het besef groeit dat we nú al zaken anders kunnen doen om de doelen te behalen. Mensen beginnen te begrijpen dat we anders met een papieren werkelijkheid blijven zitten; een absoluut getal van CO₂-reductie moet gehaald worden, maar om dat te realiseren moet CO₂ worden uitgestoten.

CO₂-lockdown

Ministeries raken benauwd vanwege een mogelijke CO₂-lockdown. Het totale budget wordt niet groter, er is een tekort aan vakmensen en de doelen worden structureel niet gehaald. Er moet dus serieus iets veranderen en dat kán ook. Laten we door een scope van zeven jaar kijken; dan zie je dat met name de bouwwerkzaamheden heel zwaar drukken op het carbonbudget. Maar die zeven jaar is uiteindelijk maar een klein stukje van de totale CO₂-footprint. Op dit moment mogen we de CO₂-opslag ‘nog’ niet inrekenen vanwege de huidige wet- en regelgeving, maar als dat wél kan, komt CO₂-neutraal ineens dichterbij. Ook zou wat mij betreft een carbon-taks op staal en beton sneller dan de nu gestelde twee jaar doorgevoerd mogen worden. Naast staal en beton staan meer traditionele materialen op de lijst, zoals isolatie- en plaatmaterialen. Het blijft natuurlijk bijzonder dat we met die materialen zorgen voor energiebesparing en tegelijk een stijging van CO₂-uitstoot realiseren.

En dan nog wat, we hebben niet de indruk dat die 65.000 woningen die nu per jaar gerealiseerd worden, zo materiaal- en biobased-bewust worden gebouwd. Daar ligt een grote kans ten aanzien van de versnelling. We moeten nu echt zoeken naar wat kan en wie wil. Ik wil bijvoorbeeld graag weten waar ik voor acceptabele prijzen grotere volumes miscanthus-, hennep- en vlas-isolatie en -platen kan bestellen, zodat we alternatieven hebben waarmee we onze gezamenlijke ambitie kunnen volhouden. Die fabrieken zijn er al, maar er zouden er veel meer bij moeten komen: de alternatieve productiecapaciteit is onderdeel van ons traject op De Bouwcampus.

Dat er gelukkig genoeg goede voorbeelden zijn vinden wij licht geruststellend. Het is een gegeven dat de traditionele materialen over een paar jaar voor een deel niet meer inzetbaar zijn. Je kunt in dat geval beter bij de voorhoede zitten.

Het helpt enorm dat nu interdepartementaal, door zowel BZK, IenW en LNV, wordt ingezet op groener bouwen; met meer biograndstoffen, scherpere eisen voor de duurzaamheid van nieuwbouw en het verminderen van de CO₂-uitstoot bij het maken van bouwmaterialen. Het kabinet heeft nu de concrete toezeggingen gedaan, ook door het experiment Building Balance – waar De Bouwcampus tevens bij betrokken is – een rijksbijdrage van 1,8 miljoen te geven. De tijd is rijp!

Rob Haans (De Alliantie) en Atto Harsta (De Bouwcampus)

Lees meer:

- Directeur De Bouwcampus: 'De bouw heeft maatschappelijk goud in handen'
- Bouw krijgt nog respijt, maar CO2-uitstoot materiaal gaat echt meetellen

Lees meer over

CO2-NEUTRAAL

DUURZAAMHEID

ENERGIEBESPARING

MILIEU

OPINIE

 Vacatures

Bouwbegeleider

Meinselect

Commercieel Engineer Bouw

Meinselect

Uitvoeringsbegeleider Beton

Meinselect

[Bekijk vacatures](#)

Dit vind je misschien ook interessant

BOUWBERICHT

Renovatie verouderd stadhuis Hoorn van start

DUURZAAMHEID

Recht aan de natuur

BETON

Betonakkoord vreest pervers effect nieuwe milieurekenregels cement

HOUTBOUW

Gestapelde sociale woningbouw van hout: deze architect durft het aan

Insights

BOUWBERICHT

Renovatie verouderd stadhuis Hoorn van start

MARKTONTWIKKELING

Stand van het mkb: stijgende omzetten, maar ook zorgen

GUNNINGENONDERZOEK

Minder werk voor hetzelfde geld, RWS gaf in 2022 weer 1 miljard uit

BOUWKWALITEIT

Nederland staat door droogte en bodemdaling voor grote funderingsopgave

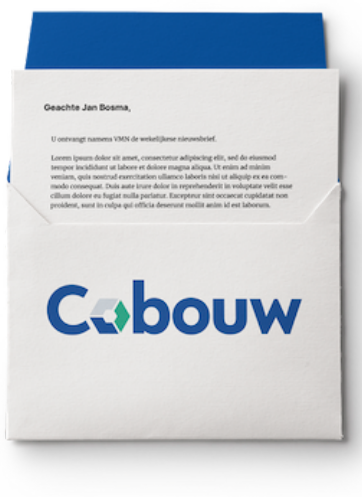

Cobouw Duurzaamheid

Voor bouwers die verder vooruit kijken. Het belangrijkste nieuws op het gebied van duurzaam bouwen, stikstof/PFAS, de energietransitie, klimaatadaptatie en circulair bouwen.

E-mail

Schrijf je in!

Thema's

[Aanbesteden](#)

[Bouwkwaliteit](#)

[Duurzaamheid](#)

[Infra](#)

[Innovatie](#)

[Marktontwikkeling](#)

Bekijk ook

[Bouwberichten](#)

Extra

[Podcasts](#)

[Cobouw50](#)

[Cobouw Awards](#)

[Bouwwrouwen](#)

[Cobouw Café](#)

[Events](#)

Volg Cobouw

[Nieuwsbrieven](#)

[Bouwmachines.nl](#)

[Facebook](#)

[Omgeving in de praktijk](#)

[LinkedIn](#)

[Installatie Journaal](#)

[Twitter](#)

[Vakblad Warmtepompen](#)

[Instagram](#)

[Vacatures](#)

Service

[Contact](#)

[Abonneren](#)

[Adverteren](#)

[FAQ](#)

[Werken bij VMN media](#)

Cobouw is onderdeel van VMN media. Op gebruik van deze site zijn de volgende regelingen van toepassing: [Algemene Voorwaarden](#) en [Privacy en Cookie beleid](#) | [Privacy instellingen](#)

